

990510-3

K sebranému materiálu (především šlo o množství výpisků z Rádlových textů) jsem se po odevzdání disertační práce ve volných chvílích při přípravě na rigorózní zkoušky (tenkrát končilo udílení doktorských hodností a mnoho i starších studentů, dokonce ještě předválečných – např. to byl tenkrát houslista Plocek nebo Ších – chtělo studium zakončit tímto způsobem; nával byl veliký, fakulta se bránila tím, že předepsala ještě jednu velkou zkoušku před odevzdáním disertační práce, aby profesori měli příležitost vyhodit některé studenty ještě dříve, než by jejich případnou nezpůsobilost poznávali teprve při čtení jejich dissertace – pochopitelně někteří štrébři toho využívali, aby vyhazovali studenty spíš politicky nevhodné). Tehdy jsem se do Rádla ponořil opravdu důkladně a promýšlel jsem jeho pojetí ještě mnohem dál, než se mi zdálo, že jde on sám. Mezitím jsem ovšem musel napsat disertaci, jejímž tématem byla také pravda resp. pojetí pravdy. Rádlem jsem se zabýval také po celou tu dobu a mnohé nové výpisky se datují z té doby. Ovšem vedle Rádla mne inspiroval zejména také Whitehead, o němž jsem se zajímal již na střední škole jako o spoluautora (s B. Russellem) slavných „Principia mathematica“. Když jsem jako maturant mohl – spolu s dalšími třemi v rámci studentské výměny, kterou organizovala z české strany Akademická YMCA – několik týdnů pobývat na různých místech v Anglii (na dvou konferencích a potom v soukromé rodině), nakoupil jsem za své velmi omezené prostředky několik knih, a mezi nimi ovšem také Whiteheada, kterého jsem pak téměř hltal a jehož knížky pro mne byly zásadně významné nejen filosoficky, ale také jazykově, což by byla jiná kapitola. Když jsem se později prostřednictvím Jiřího Němce seznámil s malířem Vyleťalem, měl jsem tu čest mu poskytnout jeden svůj starší překlad z Whiteheada, který jsem původně psal pro Jana Šimsu. Doprovodil jsem překlad ještě svým textem, v němž jsem provedl srovnání Whiteheada s Rádlem. Vyleťal obou textů použil pro svou absolventskou práci na AVU, takže ji mohl v omezeném počtu exemplářů vytisknout a několik výtisků opatřil svými dost pozporuhodnými kresbami (kuriózní při tom bylo, že já jsem v té době nemohl a nesměl publikovat, ale exempláře se tiskly v malé tiskárničce komunistického, ale soukromého uměleckého tiskaře). Whitehead měl na mé myšlení zvláště silný vliv, i když jen v některých směrech. Byl jsem zprvu dost na rozpacích, co si počít s jeho „věčnými objekty“, ale později (když jsme byli Patočkou uváděni do Husserlových *Logických zkoumáních*) jsem si je vyložil ještě mnohem lépe než jejich autor, totiž ve smyslu „intencionálních předmětů“. Whitehead mi však ohromně pomohl svými úvahami o událostech, zejména o extrémně malých událostech, tzv. primordiálních událostech. Bylo mi jasné, že pravdu nelze chápat jako něco věčného, věčně platného a neměnného, ale že pravda se také děje (že se stává, jak čteme v Janově evangeliu). A na druhé straně mi bylo také jasné, že dění pravdy nelze chápat jako součást dějin resp. součást či složku dění světa. Tak byla vlastně celá problematika pravdy rozvržena a připravena k dalšímu zkoumání a snad k určitým částečným řešením.

(Praha, 990510-3.)